

HİDATİD KİST HASTALIĞI

İnsanda Hidatid / Hidatik Kist Hastalığı

EDİTÖR
Ali KURT

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-7795-28-9
Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı Hidatid Kist Hastalığı
Yayıncı Sertifika No 47518

Editör Prof. Dr. Ali KURT
ORCID ID: 0000-0003-0394-8609
Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık

Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN
Bisac Code MED045000

DOI 10.37609/akya.1950

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşurmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

SUNUŞ

Sayın Meslektaşlarım;

Şu olaylara bakınız;

1-Futbol oynarken duvara çarparak düşen ve fenalaşan, hastaneye kavuşturulamadan ölen hastanın otopsinde, hidatid kist rüptürü bulundu.

2-Adli Tıp Merkezinde yapılan otopsilerden, değişik olaylarda ölen 16 tanesinde hidatid kist bulundu.

3-Hayvancılıkla uğraşan genç erkek hasta, vücudunda ani gelişen yaygın döküntüler, ürtüker nedeniyle acil servise başvuruyor. Karın sağ üst kadranda hassasiyet bulunan hastaya yapılan ultrasonda 6 cm çapta kist görüldü. Batında serbest mayı vardı. Yapılan cerrahi müdahale sonucunda hidatid kist tanısı konulan hastada ...

4-Evli genç kadın hasta şiddetli pelvik ağrı nedeniyle acil servise başvuruyor. Douglas'ı dolduran sert kıvamlı, ağrılı, mobil, 8 cm çapında kitle palpe ediliyor. Ultrasonda ince duvarlı, hipoeoik olduğu görülüyor. Primer infertil olan hastada endometrioma ve tümör düşünülüyor. Laparotomiyle çıkartılan materyali, patolojide hidatid kist olarak rapor ediliyor.

5-Uyluk bölgesinde lipom ön tanısıyla opere edilen hastaya hidatid kist tanısı konuluyor.

6-Plevral effüzyonla gelen hastada karaciğerde bulunan hidatid kistin intratorasik rüptüre uğradığı anlaşılıyor.

Değişik bilimsel makalelerden seçtiğimiz ve nadir rastlandığından hekimleri şaşırtan bu uç örnekleri çoğaltabiliriz.

E. granulosusun sebep olduğu hidatid kist hastalığı Türkiye'de insanlarda her yıl binlerce kişinin organ ve doku kaybına neden olmakta, bunlardan bir kısmı ölmekte, çoğu ise hayatlarını tam veya kısmi organ kaybıyla devam ettirmek zorunda kalmaktadırlar. Şu anda Türkiye'de 40.000 civarında kist hidatidli hasta bulunduğu tahmin ediliyor. Bu haliyle ciddi bir halk sağlığı problemidir. Son yıllarda kurban bayramlarında mezbahalar ve belediyelerin açtığı kurban kesim yerleri, sorunun çözümünde ileri bir adımdır, fakat yapılacak çok şey var.

İnek, koyun, keçi, deve gibi kasaplık hayvanlarda ise belki de orta büyüklükte birkaç il halkının ihtiyacını karşılayacak hayvansal protein kaybına neden olmaktadır. Ekonomik bakımdan önemli bir sorundur.

Alınacak tedbirler belli ve uygulaması kolaydır; hayvan kesimlerinin mezbahalarda veteriner kontrolünde yapılması, hastalıklı doku ve organların uygun şekilde imhası... Henüz hastalığın eradikasyonundan çok uzağız. Bu nedenledir ki eradikasyondan değil, kontrolünden bahsettik. Kontrol mantkı olarak sınırlardan başlatılmıydı. Yani yurt dışından içeri girmesine engel olmak akla gelmeliydi. Ne yazık ki içinde bulunduğumuz şartlar bunun için erken. Bu nedenledir ki kontrol deyince hastalığın olabildiği kadar azaltılmasını anlıyoruz.

Buna rağmen azalmıyor.

Biz de bu kitabımızla Türkiye’de sık rastlanan bu hastalığa dikkat çekmek, hekimleri uyarmak, onlara kısa ve öz bilgiler sunmayı amaçladık.

Hidatid Kist Hastalıklarını ilk önce 1974 yılında Erzurum’da Atatürk Üniversitesi ve TÜBİTAK tarafından birlikte düzenlenen ve Türkiye’deki konuyla ilgili önemli patolojik, parazitolojik, mikrobiyolojik, genel cerrah, göğüs cerrahı ... bilim adamlarının katıldığı, konuşmacılar dışında katılan tek dinleyici olduğum “Türkiye’de Ekinokokkozis Problemi Sempozyumu”nda duymuştum. Sempozyum kitabı 1976 yılında TÜBİTAK tarafından yayımlanmıştır.

Geçmiş yıllarda Ekinokok hastalıklarıyla ilgili birkaç kitap yayınlanmıştı. Sadece Kist Hidatidden bahsedilen eser sayısı ise pek az ve eski tarihli olup, aramakla kolay bulunmuyor. Konuyla ilgili olarak İsmail Kayabalı’nın 1963’de çıkan “Karın Organları ve Periton Kist Hidatik’leri” ve Ahmet Merdivenci’nin 1976’de yayımlanan “Türkiye’de Hidatik Kist Hastalığı” kitapları da mevcuttur.

Evet, tıp ve veterinerlik sahalarında paraziter hastalıklarla ilgili en fazla yayın hidatid hastalıklarıyla ilgili, çünkü bu hastalık Türkiye’de çok görülüyor. Kitap ise pek az. Halbuki Dünyada hidatid kistleri konu edinen ilk dergi, Türkiye Hidatidoloji Dergisi, Ankara’da 1957’de tıp doktoru ve veteriner hekimler tarafından kurulan Türk Hidatidoloji Derneği tarafından 1963 yılından başlayarak 5 yıl içinde 11 sayı yayınlanmıştır. Bu hastalığın tarihte ilk olarak İstanköylü bir hekim olan Hipokrat tarafından tanımlandığını hatırlarsak...

Giresun’da mecburi hizmet yaparken 1985 yılında, meme kanseri nedeniyle kitlesi alınan Şebinkarahisarlı genç bir kadın hastada Memede Kist Hidatid tanısı koydum. Bu, Giresun’da 3.5 yılda tanı koyduğum tek kist hidatid materyaliydi. Türkiye’de 8. hasta olarak, o yıllarda Erzurum Numune Hastanesi yayın organı olan “Doğuda Sağlık Tıp Dergisi”nde vaka takdimi şeklinde yayınlandı.

Sonra Erzurum’da çalıştığım, (asistanlık dahil) 40 yıllık patoloji meslek hayatımda vücudun değişik yerlerindeki doku ve organlardan alınmış 2000’den fazla materyal görerek konuyla ilgili yenilenmesi güç bir rekor sahibi oldum. Kısaca, bir patolojik abimizin dediği gibi “ekinokokların üzerinde oturuyordum”.

Konuyla ilgili patoloji, parazitoloji, hidatidoloji konulu birçok toplantıda yazılı bildirimler hazırladım, konuşmalar yaptım ve bilimsel dergilerde yazılar yayınladım. Değişik yönleriyle bitmeyen bir konu.

Daha önceden tanıştığımız Sayın Dr. Can Özlü ile görüşürken, bu konuda bir kitap hazırlanabileceği anlaşıldı. Değişik branşlardan gönüllü ve istekli genç bilim insanları ile (Covid 19 salgını sürdüğünden) internet ortamında görüşerek böyle bir kitabın faydalı olacağı kararına vardık ve kitabın yazılmasına başlandı.

Nihayet ortaya çıkan ürün elinizde bulunuyor. Hemen her kurumda çalışan, pratisyen veya farklı branşlarda pek çok hekime faydalı olacağını ümit ediyoruz.

Şu konulara dikkat ediniz;

Ekinokok hastalıklarından sadece E. granulosus ele alınmış, diğerleri kapsam dışında bırakılmıştır.

Taksonomik olarak; hayvanlar aleminde metazoa, simetrik hayvanlar, omurgasızlar, sölomata, helmintler, plathelmintler, sestoşlar, tenyalar, ekinokoklar ve ekinokokus granulosus sınıflamasını görebiliriz.

Başka bir canlıya ihtiyaç duyarlar, parazitlerdir. Kesin konakları; köpek, kurt, çakal, sırtlan, dingo, panter, leopar... Ara konaklar; koyun, sığır, keçi, deve, (evcil ve yabani) domuz, at, manda, eşek, karaca, geyik, lama, yak, kanguru ... İnsan, tesadüfi ara konaktır.

Bölümler kısa ve öz ele alınmış, ancak önemli konular anlatılmıştır. Mesela, E. granulosus dışındaki diğer ekinokok türlerinin sadece bir yerde adı anılmış, son yıllarda bulunduğu öne sürülen yeni 2 tür iddiasına ise değinilmemiştir. Köpek, kurt ve diğer köpekgiller dışındaki etobur hayvanlarda hidatid hastalık olup olmadığı, olsa da insanlara etkisi var mıdır (vücuda giren parazit gelişimini tamamlayarak yumurtaları diğer canlıları ve insanları enfekte edebilecek özellik kazanarak mı dışarı atılmaktadır, yoksa immatür mü kalmaktadır?), bunların nedeni nedir? konularına girilmemiştir. (Kedilerde yapılan deneysel çalışmalarda etkenin tutunamadığı, tutunsa da olgunlaşamadığı görülmüş. Tilkilerde ise araştırmacıların çoğunluğu kediyeye benzer sonuca ulaşmış, birkaç kişi tek tük olgunlaşmış parazit bulunduğunu bildirirse de tilkilerin koyunlarla ilgisi olmadığından klinik önemi bulunmamaktadır). Ayrıca uzak ülkelerde yaşayan yak, alpaka, lama gibi hayvanlarda hidatid kist durumu da ele alınmamıştır.

Türkiye’de bazı hekimler “hidatid kist” derlerken, bazıları “hidatik kist” demeye devam ediyor. Biz de her iki kullanımın yaygınlığını göz önüne alarak yazarları diledikleri terimi seçmekte serbest bıraktık. Esasen ekinokok hastalıkları terminolojisi halen tam oturmamış olup dinamik bir süreç süregelmektedir. 4-7 Ekim 2017 günlerinde Cezayir’de toplanan Dünya Hidatidoloji Kongresinde terminoloji konusu üzerine kurulan komisyon, halen faaliyetine devam etmekte, zaman zaman yeni bazı önerilerde bulunmaya devam etmektedir.

Resimlerin mümkün olduğunca orijinal olmasına önem verildi. Fotoğraf ve şekillerde kaynak belirtildi. Kaynak verilmeyenler, bölüm yazarının kendisine aittir.

Hidatidoloji; biyoloji, zooloji, tıp, veterinerlik, ziraat, parazitoloji, hayvan coğrafyası gibi bilim dallarının ortak çalışması ile gelişebilir. Biz de konunun insanla ilgili kısmını ele aldık. Çalışmamız kapsamında farklı branşlardan 54 bilim insanı, 50 ayrı konu halinde meseleyi değişik yönleriyle inceleyerek bu hastalığın Dünya’da ve Türkiye’deki durumunu ortaya koymaya çalıştılar. Böylece sahada çalışan hekimlerin kısa ve öz bilgiler edinerek pratik fayda sağlanması önemsenmiş oldu.

Öncesi hariç 6 ay süren Hidatid/ Hidatik Kist Kitabı yazım sürecinde ailemin, Sema Kurt, Zeynep Neşe Kurt Albayrak ve Murat Berk Kurt’un destek ve katkılarını unutamam. Bu süreçte ekip çalışmasına uyum sağlayarak kitabın eksikliği az oluşmasına katkıda bulunan yazarlara teşekkür ediyorum.
14 Eylül 2020

Dr. Ali KURT
Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Erzurum Tıp Fakültesi
Patoloji Profesörü
alikut1@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm	Tarihçe.....	1
	Aşkın Kadir PERÇEM	
2. Bölüm	Kist Hidatik Epidemiyolojisi	9
	Özgür ÖNAL	
3. Bölüm	Hidatik Kist Hastalığının Dünyada Yayılımı.....	15
	İzzet ÇELEĞEN	
4. Bölüm	Kist Hidatikin Türkiye’de Yaygınlığı.....	25
	Enes ŞAHİN	
5. Bölüm	Kist Hidatik Parazitolojisi	31
	Mehtap Hülya ASLAN	
6. Bölüm	Kist Hidatikte Radyoloji	37
	Mehmet Sait MENZİLCİOĞLU	
7. Bölüm	Hidatid Kistlerin Patolojik Özellikleri	47
	Şenay YILDIRIM Döndü NERGİZ	
8. Bölüm	Hidatid Kist Sitolojisi.....	55
	Abdulkadir Yasir BAHAR Sercan ŞİMŞEK	
9. Bölüm	Kistik Ekinokokkus Genetiği	61
	Güney GÜVENÇ Sümeyye ŞAHİN	
10. Bölüm	Kist Hidatik Hastalığının Tanı ve Tedavi İzleminde Biyokimya	67
	Abdullah DURHAN	
11. Bölüm	Kistik Ekinokokkozis Serolojik Tanısı	71
	Ayşe BARIŞ	

12. Bölüm Hidatid Kist İmmünolojisi.....	83
Pamir ÇERÇİ	
13. Bölüm Kist Hidatik Tanısında Kullanılan Moleküler Yöntemler.....	91
Ahmet YILMAZ	
14. Bölüm Dahiliyeci Gözüyle Kist Hidatik Hastalığı.....	101
Nergiz EK MEN	
15. Bölüm Karaciğer Kist Hidatiği.....	109
Abdullah ŞENLİKÇİ	
16. Bölüm Kist Hidatid ve Karaciğer Nakli.....	119
M. Taner BOSTANCI	
17. Bölüm Akciğerde Kist Hidatik.....	125
Merve ŞENGÜL İNAN Kubilay İNAN	
18. Bölüm Dalak Kist Hidatik Hastalığı.....	131
Fatih DAL	
19. Bölüm Beyin ve Omurilik Kist Hidatik Hastalığı.....	137
Mehmet Edip AKYOL	
20. Bölüm Böbrek Hidatik Kisti.....	147
Fesih OK	
21. Bölüm Retrovezikal Kist Hidatik.....	155
Umut ÜNAL	
22. Bölüm Meme Kist Hidatiği.....	161
Semra SALİMOĞLU	
23. Bölüm Kemik Kist Hidatik Hastalığı.....	167
Selçuk YILMAZ	
24. Bölüm Peritoneal Kist Hidatik.....	173
Tayfun KAYA	
25. Bölüm Vertebral Hidatid Kist.....	181
Furkan YAPICI	
26. Bölüm Yumuşak Dokuda Kist Hidatik.....	187
Figen ASLAN	

27. Bölüm Tiroid Kist Hidatiği	193
Semra DEMİRLİ ATICI	
Eyüp KEBAPÇI	
28. Bölüm Kardiyak Tutulumu Gösteren Kist Hidatik Vakalarına Yaklaşım	201
Ahmet Kağan AS	
29. Bölüm Safra Yolları İle İlişkili Karaciğer Kist Hidatik	207
Koray KOŞMAZ	
30. Bölüm Pankreasta Kist Hidatik	215
Gizem AKKAŞ AKGÜN	
31. Bölüm Diğer Bazı Organlarda Kist Hidatik.....	221
Gizem AKKAŞ AKGÜN	
32. Bölüm Multiyerleşimli Kist Hidatik	229
Hülya TOSUN YILDIRIM	
33. Bölüm Malign Hastalıklar ve Kist Hidatik	235
Osman BANDIRMALI	
34. Bölüm Acil Serviste Kistik Hidatidoz Olgularına Genel Yaklaşım	243
Bahar IŞIK	
35. Bölüm Çocuklarda Kist Hidatik	251
Burhan BEGER	
36. Bölüm Yaşlılarda Kist Hidatik.....	259
Emine Kübra DİNDAR DEMİRAY	
37. Bölüm Gebelerde Kist Hidatik	265
Esmâ Kepenek KURT	
Pınar Belviranlı KESKİN	
38. Bölüm Geçmişten Günümüze Hidatik Kist Tedavisi	271
İsmail HASIRCI	
39. Bölüm Kist Hidatik Lezyonlarının Perkütan Tedavisi	279
Çağrı DAMAR	
40. Bölüm Kist Hidatikte İlaç Tedavisi	289
Ozan Barış NAMDAROĞLU	
41. Bölüm Kist Hidatikte Laparoskopik Tedavi.....	299
Mehmet Buğra BOZAN	

42. Bölüm Kist Hidatikte Nüks Sorunu.....	311
Çağrı AKALIN	
43. Bölüm Kist Hidatikte Tedavi Komplikasyonları.....	317
Ramazan GÖZÜKÜÇÜK	
44. Bölüm Kist Hidatik Cerrahi Tedavisinde Kullanılan Skolosidal Ajanların Komplikasyonları	323
Cihan GÖKLER	
45. Bölüm Kist Hidatikte Yeni İlaç Çalışmaları.....	329
Bahar ÖZDEMİR	
46. Bölüm Kist Hidatik Hastalığını Kontrol Çalışmaları	339
Mehmet Emin LAYIK	
47. Bölüm Hidatik Kist Hastalığından Korunma	345
Mevlüt Hakan GÖKTEPE	
48. Bölüm Hidatik Kiste Karşı Aşı Çalışmaları	351
Leyla Gizem BOLAÇ ÖZYILMAZ	
49. Bölüm Hidatik Kistin Ekonomiye Etkileri.....	357
Burak METE	
50. Bölüm Deneysel Kist Hidatik Modelleri	367
Çağrı AKALIN	

YAZARLAR

Uzm. Dr. Aşkın Kadir PERÇEM

Kartal Koşuyolu Yüksek İhtisas Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji
Cerrahisi Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-6726-2422

Dr. Öğr. Üyesi Özgür ÖNAL

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp
Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı,
ORCID iD: 0000-0001-6514-2120

Dr. Öğr. Üyesi İzzet ÇELEĞEN

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk
Sağlığı Ana Bilim Dalı, Van
ORCID iD: 0000-0002-2749-953x

Uzm. Dr. Enes ŞAHİN

Kocaeli Devlet Hastanesi, Genel Cerrahi
Uzmanı,
ORCID iD: 0000-0003-3777-8468

Uzm. Dr. Mehtap Hülya ASLAN

Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Mikrobiyoloji Uzmanı
ORCID iD: 0000-0002-8455-5120

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sait MENZİLCİOĞLU

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi
Radyoloji Anabilim Dalı
ORCID iD: 0000-0001-8260-8164

Uzm. Dr. Şenay YILDIRIM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Patoloji Uzmanı
ORCID iD: 0000-0002-1457-7957

Uzm. Dr. Döndü NERGİZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Patoloji Uzmanı
ORCID iD: 0000-0002-8791-7713

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir Yasir BAHAR

Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi
Patoloji Anabilim Dalı,
ORCID iD: 0000-0002-6963-3389

Uzm. Dr. Sercan ŞİMŞEK

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya
Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi
Patoloji Anabilim Dalı
ORCID iD: 0000-0002-9875-8228

Dr. Güney GÜVENÇ

Moleküler Biyolog, Ludwig Maximilians
Üniversitesi, Münih, Almanya.
ORCID iD: 0000-0003-0850-6439

Araş. Gör. Sümeyye ŞAHİN

Kocaeli Üniversitesi Tıbbi Genetik ve
Moleküler Biyoloji Anabilim Dalı,
ORCID iD: 0000-0003-0947-3499

Uzm. Dr. Abdullah DURHAN

Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
ORCID iD: 0000-0002-5622-9678

Uzm. Dr. Ayşe BARIŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye
Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi
Mikrobiyoloji Uzmanı
ORCID iD: 0000-0002-6245-9664

Uzm. Dr. Pamir ÇERÇİ

Eskişehir Şehir Hastanesi, Alerji ve Klinik
İmmunoloji Uzmanı
ORCID iD: 0000-0002-0844-6352

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YILMAZ

Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, mikrobiyoloji / Tıbbi
Laboratuvar Bölümü/ Erzurum
ORCID iD: 0000-0002-2350-1516

Dr. Öğr. Gör. Nergiz EKMEN

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara
ORCID iD: 0000-0002-7921-3169

Op. Dr. Abdullah ŞENLİKÇİ

Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Genel Cerrahi Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-4321-4004

Uzm. Dr. M.Taner BOSTANCI

Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma
Hastanesi Genel Cerrahi Kliniği, Dışkapı,
Ankara
ORCID iD: 0000-0003-0449-2340

Uzm. Dr. Merve ŞENGÜL İNAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane
Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs
Cerrahisi Anabilim Dalı
ORCID iD: 0000-0001-5520-7314

Uzm. Dr. Kubilay İNAN

Ankara Şehir Hastanesi, Göğüs Cerrahi
Kliniği.
ORCID iD: 0000-0002-1409-4760

Öğr. Gör. Dr. Fatih DAL

Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Genel
Cerrahi Anabilim Dalı
ORCID iD: 0000-0003-2523-1369

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Edip AKYOL

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Nöroşirürji Kliniği, Van
ORCID iD: 0000-0002-5198-0219

Uzm. Dr. Fesih OK

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji
Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-8785-9867

Uzm. Dr. Umut ÜNAL

Seyhan Devlet Hastanesi, Üroloji Uzmanı,
Adana
ORCID iD: 0000-0003-4040-0044

Uzm. Dr. Semra SALİMOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi
Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-9849-244X

Uzm. Dr. Selçuk YILMAZ

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Evliya
Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği Uzmanı,
ORCID iD: 0000-0003-2508-8558

Genel Cerrahi Uzm. Tayfun KAYA

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi
Uzmanı
ORCID iD: 0000-0001-7101-1952

Dr. Öğr. Üyesi Furkan YAPICI

Erzincan Tıp Fakültesi Ortopedi ve
Travmatoloji Ana Bilim Dalı
ORCID iD: 0000-0002-5349-4580

Doç. Dr. Figen ASLAN

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı,
ORCID iD: 0000-0002-4817-1904

Ass. Dr. Semra DEMİRLİ ATICI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Tepecik
Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel
Cerrahi Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-8287-067x

Uzman Doktor Eyüp KEBAPÇI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Tepecik
Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel
Cerrahi Kliniği,
ORCID iD: 0000-0003-1967-2789

Uzm. Dr. Ahmet Kağan AS

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bursa Yüksek
İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kalp
ve Damar Cerrahisi Kliniği,
ORCID iD: 0000-0001-8098-4393

Uzm. Dr. Koray KOŞMAZ

Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Gastrointestinal Cerrahi Kliniği,
ORCID iD: 0000-0003-2111-3162

Dr. Öğr. Üyesi Gizem AKKAŞ AKGÜN

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı,
ORCID iD: 0000-0001-9981-6648

Uzm. Dr. Hülya TOSUN YILDIRIM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Patoloji Kliniği,
ORCID iD: 0000-0002-4973-0982

Ass. Osman BANDIRMALI

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Onkoloji Bilim Dalı, Samsun,
ORCID iD: 0000-0002-8117-8841

Dr. Öğr. Üyesi Bahar IŞIK

Binali Yıldırım Üniversitesi Acil Tıp Anabilim
Dalı,
ORCID iD: 0000-0002-5379-6677

Doç. Dr. Burhan BEGER

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Çocuk Cerrahisi Bilim Dalı
ORCID iD: 0000-0002-1565-8062

Uzm. Dr. Emine Kübra DİNDAR DEMİRAY

Bitlis Devlet Hastanesi, Enfeksiyon
Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanı
ORCID iD: 0000-0001-6459-7182

Dr. Öğr. Üyesi Esmâ KEPENEK KURT

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp
Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı
ORCID iD: 0000-0002-0295-1745

Araş. Gör. Pınar BELVİRALI KESKİN

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp
Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Konya,
ORCID iD: 0000-0003-3921-384x

Dr. Öğr. Üyesi İsmail HASIRCI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim
ve Araştırma Hastanesi Genel Cerrahi
Kliniği,
ORCID iD: 0000-0001-8400-3361

Dr. Öğr. Üyesi Çağrı DAMAR

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Radyoloji Anabilim Dalı, Gaziantep
ORCID iD: 0000-0001-7208-1290

Uzm. Dr. Ozan Barış NAMDAROĞLU

Sağlık Bilimler Üniversitesi İzmir Bozyaka Eğitim Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı

ORCID iD: 0000-0001-5195-307x

Uzm. Dr. Leyla Gizem BOLAÇ ÖZYILMAZ

Sancaktepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul

ORCID iD: 0000-0001-9056-080x

Dr. Öğr. Üyesi. Mehmet Buğra BOZAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı

ORCID iD: 0000-0001-5573-2645

Dr. Öğr. Üyesi Burak METE

Çukurova Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı,

ORCID iD: 0000-0002-0780-6176

Dr. Öğr. Üyesi Çağrı AKALIN

Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı

ORCID iD: 0000-0003-3370-9879

Dr. Öğr. Üyesi Çağrı AKALIN

Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı,

ORCID iD: 0000-0003-3370-9879

Uzm. Dr. Ramazan GÖZÜKÜÇÜK

Özel Hisar Intercontinental Hospital, Enfeksiyon Hastalıkları Uzmanı,

ORCID iD: 0000-0002-8205-4752

Uzm. Dr. Cihan GÖKLER

Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Cerrahisi Bilim Dalı,

ORCID iD: 0000-0001-9135-3650

Uzm. Dr. Bahar ÖZDEMİR

Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği Başasistanı,

ORCID iD: 0000-0001-7402-4855

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin LAYIK

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Van,

ORCID iD: 0000-0002-4055-3983

Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt Hakan GÖKTEPE

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Konya

ORCID iD: 0000-0003-1711-5157